

KESKI-
SUOMEN
HYVINVOINTI-
ALUE

Keski-Suomen hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen toimintaohje

Aluehallitus xx.xx.2026

20.5.2026

Julkinen

Sisällys

1 SISÄISEN TARKASTUKSEN TOIMINTAOHJEEN TARKOITUS.....	3
2 SISÄISEN TARKASTUKSEN SÄÄDÖS- JA OHJAUSPERUSTA	3
3 SISÄISEN TARKASTUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA PERIAATTEET	4
4 SISÄISEN TARKASTUKSEN ASEMA, TOIMINTA-ALUE JA TIETOJENSAANTIOIKEUS.....	4
5 SISÄISEN TARKASTUKSEN TEHTÄVÄT, TOTEUTUS JA RAPORTOINTI.....	5
6 SISÄISEN TARKASTUKSEN LAADUNVARMISTAMIS- JA KEHITTÄMISOHJELMA	7
LIITE, SISÄISEN TARKASTUKSEN PROSESSI	9

20.5.2026

Julkinen

1 SISÄISEN TARKASTUKSEN TOIMINTAOHJEEN TARKOITUS

Sisäisen tarkastuksen toimintaohje täsmentää sisäisen tarkastuksen toimintaa ja ohjeita, siltä osin kuin niistä ei ole säädös- tai ohjausperustassa aiempaa määräystä. Toimintaohjeessa määritetään tarkemmin sisäisen tarkastuksen tarkoitus ja tehtävä, vastuu ja asema, toiminta-alue, tietojensaantioikeus sekä suunnittelun, toiminnan ja raportoinnin sekä laadunvarmistuksen menettelytavat.

Toimintaohjeen päivitystarpeet arvioidaan vuosittain.

2 SISÄISEN TARKASTUKSEN SÄÄDÖS- JA OHJAUSPERUSTA

Aluehallituksen tehtävänä on huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä (hyvinvointialuelain (611/2021) 43 ja 51 §:t).

Aluevaltuusto on hyvinvointialuelain 22 §:n mukaisesti hyväksynyt Keski-Suomen hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 13.12.2022 § 132.

Keski-Suomen hyvinvointialueen hallintosäännössä on määrätty aluehallituksen sisäisen tarkastuksen jaoston tehtävistä (19 §), hyvinvointialuejohtajan tehtävistä sisäisessä valvonnassa (100 §) sekä sisäisestä tarkastuksesta ja sen tehtävistä (102 §).

Hallintosäännön 102 §:n mukaan:

Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle.

Sisäinen tarkastus voi tehdä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen sekä Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada kaikki tarkastustehtävänsä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat sekä käyttöoikeudet.

Aluehallitus hyväksyy sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen.

20.5.2026

Julkinen

3 SISÄISEN TARKASTUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA PERIAATTEET

Sisäinen tarkastus on riippumaton, aluehallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto. Tarkoituksena on tukea tuloksellisuuden, vaatimustenmukaisen toiminnan, omaisuuden turvaamisen sekä johtamisessa ja päätöksenteossa käytettävän tiedon luotettavuuden kehittymistä.

Sisäisen tarkastuksen tavoitteena on tuottaa lisäarvoa organisaatiolle arvioimalla ja kehittämällä riskienhallintaa, sisäistä valvontaa, johtamis- ja hallintoprosesseja ja toiminnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta.

Hyvinvointialueen arvoihin ja sisäisen tarkastuksen toiminnan tarkoitukseen perustuen sisäinen tarkastus

- tarjoaa riskilähtöistä varmistusta,
- edistää hyvinvointialueen kehittymistä,
- on näkemyksellinen, ennakoiva ja tulevaisuuteen suuntautunut,
- toimii rehellisesti, arvostavasti ja luottamuksellisesti,
- on ammattitaitoinen, huolellinen, yhteistyökykyinen ja kannustava,
- on objektiivinen ja puolueeton ja kohtaa ihmiset yhdenvertaisesti
- on organisatorisesti riippumaton ja viestii tuloksellisesti.

Sisäinen tarkastus toimii hyvän hallinnon sekä eettisten periaatteiden mukaisesti rehellisesti, objektiivisesti, luottamuksellisesti ja ammattitaidolla.

4 SISÄISEN TARKASTUKSEN ASEMA, TOIMINTA-ALUE JA TIETOJENSAANTIOIKEUS

Asema ja toiminta-alue

Sisäinen tarkastus toimii henkilöstöorganisaatiossa hyvinvointialuejohtajan suorassa alaisuudessa.

Sisäisen tarkastuksen työ kohdistuu sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan, johtamis- ja hallintoprosesseihin sekä konsernivalvontaan. Sisäisen tarkastuksen toiminta-alueena on hyvinvointialueen toiminta hyvinvointialuelain 4 §:n 2 momentin mukaisessa laajuudessa. Säännöksen mukaan hyvinvointialueen toiminta käsittää

20.5.2026

Julkinen

hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen hyvinvointialueiden yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Lisäksi sisäisen tarkastuksen kohteena voivat olla soveltuvin osin myös hyvinvointialueen vähemmistöomistuksessa olevien yritysten (ensi sijassa in-house-yhtiöt) ja yhteisöjen toiminnot, kuitenkin niin, että tarkastuksesta sovitaan ensin ko. yrityksen tai yhteisön johdon kanssa.

Tietojensaantioikeus

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä käyttöönsä kaikki tiedot ja asiakirjat ja tietojärjestelmien käyttöoikeudet, joita se pitää tarpeellisena tehtäviensä hoitamiseksi. Sisäisen tarkastuksen pyytäessä tietoa, on sen esitettävä päätös tarkastussuunnitelmasta tai sen osasta, johon pyyntö perustuu.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus päästä Keski-Suomen hyvinvointialueen toimintojen käytössä oleviin tiloihin ja haastatella henkilöstöä sekä saada toimintayksiköiltä tehtäviensä hoitamisen kannalta tarpeellista apua.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus osallistua johtoryhmien kokouksiin tai muihin tiedonsaannin kannalta tarpeellisiin tilaisuuksiin. Osallistumisesta ilmoitetaan etukäteen. Pysyvä osallistuminen ohjausryhmään tai vastaavaan määritetään vuosisuunnitelmassa tai hyvinvointialuejohtajan päätöksellä.

Sisäinen tarkastus toimii tehtävissään virkavastuulla. Sen on käytettävä työssään saamaansa tietoa harkiten ja noudatettava tietojen salassapidosta annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Tietoja ei saa käyttää hyvinvointialueen edun vastaisella tavalla tai henkilökohtaisen edun tavoittelemiseksi.

5 SISÄISEN TARKASTUKSEN TEHTÄVÄT, TOTEUTUS JA RAPORTOINTI

Tehtävät

Sisäinen tarkastus varmentaa ja arvioi hyvinvointialuekonsernin toiminnan hyvän hallinto- ja johtamistavan, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tuloksellisuutta sekä antaa toimenpidesuosituksia näiden parantamiseksi.

20.5.2026

Julkinen

Sisäinen tarkastus toteuttaa myös asiantuntijatehtäviä, kuten kouluttamista, työryhmiin osallistumista tai neuvontaa. Nämä eivät saa vaarantaa sisäisen tarkastuksen riippumattomuutta ja objektiivisuutta. Sisäinen tarkastus ei ohjeista, osallistu päätöksentekoon tai täytäntöönpanoon.

Sisäinen tarkastus voi käyttää ulkopuolisia asiantuntijapalveluita täydentämään resurssivajetta tai puuttuvaa erityisosaamista. Sisäinen tarkastus osallistuu ulkoa hankittujen tarkastuspalveluiden koordinointiin ja laadun valvontaan.

Sisäinen tarkastus valmistelee toimintakertomukseen sisäisen tarkastuksen kokonaisarvion hyvinvointialueen sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tilasta.

Sisäinen tarkastus avustaa väärinkäytösepäilyjen tutkintaa.

Sisäinen tarkastus tekee yhteistyötä ulkoisen tarkastuksen (Valtiontalouden tarkastusvirasto, tilintarkastus ja tarkastuslautakunta) kanssa. Yhteistyöllä pyritään varmistamaan, että tarkastustoiminta on riittävän kattavaa ja välttämään päällekkäistä työtä.

Sisäinen tarkastus tekee yhteistyötä sisäisten varmennustoimintojen (kuten riskienhallinta, järjestämisen omavalvonta, väärinkäytösten ilmoituskanava, varautumisen ja valmiuden hallinta, tietoturva ja tietosuoja) kanssa. Sisäinen tarkastus voi tukeutua muiden varmennuspalveluja tuottavien osapuolten työhön.

Toteutus

Sisäisen tarkastuksen strategia on pitkän aikavälin ja kokonaistavoitteen saavuttamiseksi laadittu valtuustokauden suunnitelma. Sitä tarkennetaan vuosisuunnitelmassa ja sen mukaiset tehtävät ja tarvittavat muut sovitut tarkastus-, arviointi- ja asiantuntijatoimeksiantonsa sisäinen tarkastus toteuttaa ja raportoi.

Suunnitelmat perustuvat sisäisen tarkastuksen riskienarviointiin. Suunnitelmassa huomioidaan myös hyvinvointialueen riskienarvioinnissa esille nousseet talouden ja toiminnan riskit sekä aluehallituksen, hyvinvointialuejohtajan ja ylimmän johdon näkemykset.

Valtuustokauden suunnitelman ja vuosisuunnitelman hyväksyy hyvinvointialuejohtaja ja se viedään tiedoksi aluehallitukselle. Vuoden aikana arvioidaan säännöllisesti tarve päivittää tai muuttaa toiminnan painopistettä tai tarkastusaiheita

20.5.2026

Julkinen

toimintaympäristössä tapahtuneiden olennaisten muutosten tai riskien uudelleen arvioinnin vuoksi. Muutoksista päättää hyvinvointialuejohtaja.

Työssään sisäinen tarkastus ottaa huomioon sisäisen tarkastuksen kansainväliset ammattistandardit ja eettiset säännöt siltä osin, kun ne eivät ole ristiriidassa kansallisen lainsäädännön tai Keski-Suomen hyvinvointialueen muun ohjeistuksen kanssa. Työ toteutetaan suunnitelmallisesti ja dokumentoidusti.

Raportointi

Sisäisen tarkastuksen raporttien julkisuuteen vaikuttaa laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999). Sisäisen tarkastuksen raportit ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Sisäinen tarkastus raportoi kustakin tarkastuksesta keskeiset havainnot, johtopäätöksen sekä niiden perusteella annetut suositukset ja kehittämisehdotukset. Sisäinen tarkastus antaa tarkastettavasta tai arvioitavasta kohteesta vastuussa oleville mahdollisuuden esittää näkemyksensä havainnoista ennen lopullisen raportin antamista, ellei ole perusteltua syytä menetellä toisin. Yksittäisten tarkastusten tulokset sisäinen tarkastus raportoi tarkastuskohteille ja niiden johdolle sekä hyvinvointialuejohtajalle.

Sisäinen tarkastus seuraa ja arvioi annettujen suositusten tilaa ja toteutumista säännöllisesti. Sisäinen tarkastus raportoi hyvinvointialuejohtajalle suositustensa toteutuksen etenemisestä.

Mikäli sisäinen tarkastus havaitsee merkittäviä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteita tai merkkejä väärinkäytöksestä, sisäisen tarkastuksen on raportoitava niistä viivytyksettä ensisijaisesti hyvinvointialuejohtajalle tai aluehallituksen puheenjohtajalle.

Sisäinen tarkastus raportoi aluejohtajalle ja hallitukselle vuosittain yhteenvedon tarkastuksista. Lisäksi sisäinen tarkastus raportoi tarkastuslautakunnalle kutsuttaessa.

6 SISÄISEN TARKASTUKSEN LAADUNVARMISTAMIS- JA KEHITTÄMISOHJELMA

Sisäisen tarkastuksen laadunarviointi sisältää säännöllisesti toteutetut sisäiset ja ulkoiset laatuarviointit ja päivittäisen sisäisen seurannan. Sisäinen tarkastus on

20.5.2026

Julkinen

laatinut erillisen laadunvarmistus- ja kehittämissuunnitelman, jonka hyväksyy hyvinvointialuejohtaja sisäisen tarkastuksen esityksestä.

20.5.2026

Julkinen

LIITE, SISÄISEN TARKASTUKSEN PROSESSI

Keski-Suomen hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen prosessi

1. Suunnittelu

Sisäisen tarkastuksen prosessi käynnistyy suunnitteluvaiheella, jossa laaditaan riskiperusteinen vuosisuunnitelma. Suunnittelun lähtökohtana on hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden, toiminnan riskien sekä valvontatarpeiden arviointi. Tarkastussuunnitelma hyväksytetään suunnitelman mukaisesti hyvinvointialuejohtajalla.

Suunnitteluvaiheessa määritellään tarkastuksen kohde, tavoitteet, laajuus ja painopistealueet.

2. Valmistelu

Valmisteluvaiheessa perehdytään tarkastettavan kohteen toimintaan, prosesseihin, ohjeisiin ja toimintaympäristöön. Tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva tarkastuskohteesta ennen varsinaisen tarkastuksen toteuttamista.

Valmistelussa mm. tunnistetaan ja arvioidaan keskeiset riskit ja kontrollit, laaditaan tarkastussuunnitelma, määritellään tarkastuskohteet, menetelmät ja aikataulu, hyväksytetään tarkastussuunnitelma hyvinvointialuejohtajalla, kerätään taustatietoja ja dokumentaatiota tarkastuksen tueksi.

3. Toteutus

Toteutusvaiheessa suoritetaan tarkastustoimenpiteet hyväksytyyn tarkastussuunnitelman mukaisesti. Tarkastuksen aikana arvioidaan toiminnan asianmukaisuutta, riskienhallintaa sekä toiminnan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Toteutuksen aikana esim. haastatellaan henkilöstöä ja vastuuhenkilöitä, havainnoidaan toimintaa, analysoidaan aineistoa ja tietoja, arvioidaan kontrollien toimivuutta, arvioidaan riskienhallinnan riittävyttä, dokumentoidaan havainnot ja kerätään tarkastusaineisto.

4. Havainnointi ja arviointi

Havainnointi- ja arviointivaiheessa tarkastuksessa kerätty aineisto analysoidaan ja arvioidaan suhteessa tarkastuksen tavoitteisiin, voimassa olevaan säädös- ja ohjausperustaan sekä organisaation omiin toimintaperiaatteisiin. Tässä vaiheessa arvioidaan havaintojen merkittävyys ja vaikutukset, muodostetaan johtopäätökset ja laaditaan havainnot ja suositukset.

20.5.2026

Julkinen

5. Raportointi

Raportointivaiheessa laaditaan tarkastusraportti, jossa esitetään tarkastuksen keskeiset havainnot, johtopäätökset sekä suositukset toiminnan kehittämiseksi. Raportointi sisältää tarkastushavainnot, arvioinnin tulokset, johtopäätökset, kehittämissuositukset ja mahdolliset toimenpide-ehdotukset. Raportti toimitetaan tarkastuskohteelle, hyvinvointialuejohtajalle sekä aluehallitukselle.

6. Seuranta

Seurantavaiheessa arvioidaan sovittujen toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta. Tarkoituksena on varmistaa, että tarkastuksen perusteella sovitut kehittämistoimenpiteet toteutuvat asianmukaisesti.

Kuva 1. Keski-Suomen hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen prosessi.